

Milliókat érő ötlet

Nemrég a mezőgazdasági újságírók országos értekezletén is szerepelt a szilvaügy. Panaszkodtak: a fákon romlik meg a termés, mert a MÉK tehetetlenné vált az ideai szilvadömpinggel szemben. A konzervipar hasznosíthatná ezt a kitűnő gyümölcsöt, szilva-pudingot készíthetne belőle, erre azonban nincs lehetőség. A szilvaszezon ugyanis *egybeesik a paradicsomszezonnal*; a paradicsomot is nehezen győzik feldolgozni a gyárakban.

Ezek után könnyű megérteni, mit jelent népgazdaságunknak az a *nagy-szerű ötlet*, mely két héttel ezelőtt Farkas Jánosnak, a Szegedi Konzervgyár főmérnökének és Martonosi Józsefnek, a Csongrád megyei MÉK osztályvezetőjének agyában fogant meg. A lényege: *magozott, felezett szilvát adjanak át a termelők a MÉK-nek*, s az így továbbítja a gyárnak. Ha ez sikerül, akkor az egy vagyon szilvapuding gyártásához szükséges emberi munkaerő kétezerszáz órától körülbelül 100 órára csökkenthető.

Martonosi József néhány napig a szentesi telepen kísérletezett, de nem sok eredménnyel, ugyanis munkaerő

dolgában a MÉK sem áll valami jól. Ekkor fordultak a termelőkhoz, s elmondották: otthon estenként családi körben megvalósítható egy-egy kosár vagy egy mázsa szilva kimagozása, felezése. Eddig a puding-szilváért 1 forint 90 fillért fizettek kilogrammonként. Ezután 3 forint lesz az ár, tekintettel a súlyvesztésre, meg a munkára, ha a szemeket elfelezik, s kimagozzák.

A Szentest—Csongrád környéki házikert tulajdonosok, háztáji gazdák kapva kaptak a munkán, s *alig 10 nap alatt 25 vagon félkész terméket juttattak a MÉK útján a szegedi gyárnak*. Ezzel az áruval most már néhány ember is könnyen boldogul az üzemben. Forrázák, sterilizálják, s ügyes gépekkel gyorsan dobozolják. Máris valóságos kis hegyeket alkotnak a raktárakban a szép, aranyszínű, friss felezett szilvával telt 5 kilós dobozok. *Értékük megközelíti a 3 millió forintot*. Jó pénzt kaptak a termelők, komoly haszonhoz jutott a népgazdaság is, mert a szilva-pudding az egyik legpénzezebb exporttermék is.

Cs. J.

Mit lát a világból?

Puha kenyeret eszünk, húzatjuk a cigánnyal, autógatunk Európá országútajain, kávét szürsölünk a presszóban, vagy szerelmünkkel mulatjuk az időt. Emberek vagyunk, s azt tesszük, ami egyéniségünknek, hangulatunknak, vagy éppen pénztárcánknak megfelel. Megérdemljük az élet napos oldalát, mert a mi kezünk nyomán fakad minden érték, szépség és élvezet. De vajon, mire gondolunk a sötét éjszakák tájánál, merre kószál az eszünk két ráérős mozdulat között? Emberek vagyunk, illenék tudni, hogy nemcsak magunk lélegzünk ezen a globuszon.

Cinizmus

Hát nem tudjuk? Nem érezzük?

Olykor kétségeim támadnak bennem. Egy ismerősöm — mint mondja — az idegösszeroppanás mezsgyéjén áll, mert idén nem kapott jutalevet az Egyesült Államokba azzal a megokolással, hogy két évvel ezelőtt járt kint. Égbekiáltó igazságtalanságot emleget, jogait véli durván megsértve.

Egy megrázó kép lebeg előttem, azt hiszem, a tévéképernyőjéről tapadt rám műhatatlanul. Valahol Vietnámban sáros, véres fejű kisgyerekek harapja a kínjában a földet, s a „tisztogató hadművelet” katonái olyan közönnnyel lépdesnek át rajta, mint egy vakondtúrán. Aztán a Szabad Európa Rádió kommentátorának hangja ver a fülemben, azt bizonygatván, hogy az amerikai tőkésék ráfizetnek a háborúra. Alátámasztásul idéz az egyik business-lapból, amely adatokat közöl a háborús idők profit-visszaeséséről, majd végezetül kioktatja a marxistákat: nem ártana, ha Marx Tőkéje helyett ezeket a bankvezérei közleményeket olvasnák.

Vajon milyen emberek, s mennyi pénz zsebelnek be azok, akik ekkora arcátlan-ságot mernek az értebre érszteni? Mekkora cinizmus szükségeltetik ahhoz, hogy valaki süket és érzéketlen legyen az ártatlan anyák, csecsemők, aggok, betegek módszeres halálba küldése iránt, s ugyanakkor az agresszió okozóit és táplálói igyekezzék sajnáltatni? Minden egészséges emberi elme arra a kézenfekvő válasza jut, hogy aki nem bírja, tegye le. Ha a Wall Street nagyiparosainak zsebére megy a vietnami háború, akkor ne csinálják: szedjék a sátorfájukat és hurcolkodjanak haza. De Johnson elnöknek egyelőre esze ágában sincs ilyen parancsot kiadni. Ellenkezőleg, minduntalan a katonai költségvetés további megemelését sürgeti, katonákat kunyerál a csatlós országok kormányaitól, pedig már az egész földkerekség harsogja a fülebe, hogy semmi keresnivalója Vietnámban. Miért erőlködik mégis? Nyilván azért, mert imperialista

megbízónak busás hasznot jelent a kis népek szabadságának eltiprása. Következésképpen: a SZER alkalmazottai szemrebben nélkül hazudnak, mit sem törődve azzal, hogy már tudja róluk mindenki.

Mégsem...

Mindenki? De hiszen éppen az a szörnyű, hogy ez nem igaz. Az én Amerikába vágyakozó ismerősöm se tudja, vagy nem akarja tudni. Nem hallja a megtámadottak jajait és átkait, csak a nyugati halandzsza jut el a fülébe. Megkérdem tőle, miért akar ő az Egyesült Államokba utazni. Úgy mered rám, mintha meghibbantam volna. Néhány pillanatig tűnődni látszik, hogy érdemesítsen-e a válasza, aztán valóságos dicsimnuszba kezd a tengerentúli gazdagságról, a nagyvonalúságról, a szabad érvényesülésről. Tudom: ha elmondanám neki, hogy a kapitalizmus „jóváltóbb” a világon jelenleg is 40 millió ember hal éhen évente és mintegy kétmillióárd nem lakik jól rendszeresen, ezt is merő kitalálásnak tartaná. Furcsa. Neki is megvan a feje, keze, lába, ugyanazt a levegőt szedi, mint én, mégsem értjük egymást. Minden érvet elhárít. Reménytelen eset vagyunk egymás számára.

Tudom, ezer meg ezer tisztafejű ember jut nálunk egyetlen zavaros ismeretűre. Azzal is tisztában vagyok, hogy milliók közös akaratával szemben lényegében tehetetlen az itt-ott felbukkanó individualizmus. Mégis foglalkoztat a rák módjára viselkedők természetrajza. A talajt vizsgálom, ahonnan kisarjadhat egy-egy közönyös, vagy kifecamodott ma-

gatarítás, az okot keresem, amelyből a torz okozat következhet. A séma nem jó. Az egyik kisipari szövetkezetben tíz év óta dolgozik egy hajdani nagygazda fia és már tud lelkesedni is azért, amit tapasztal maga körül. Alakul, formálódik, lassan egészen kicserélődik koponyájának tartalma, mert fogékony volt a társadalmi igazság felismerésére és befogadására. Ma megbecsülik és boldogul. De aki miatt ezeket a sorokat írom, annak nincs brosúra szerinti gyökere, amely az embertelenséghez kötné. Az olyan családok, mint az övé, ma tömegesen igénylik a máts nem tartják rossznak azt, amit a párt mond az országának. Ő kétezer nyolcszázat vág zsebre havonta, a felesége is keres ezernyolcszáz, s nem is tagadja: az anyagi gondok mindig elkerülték a háza tájékát.

Mi a magyarázat?

Dehát akkor miért fulladozik ott, ahol az egész nép kellemesen érzi magát? A kérdésre — bevallom — nem tudok kielégítő választ adni.

Csak azt a magyarázatot lelem, hogy az embereknek egy vékony rétege tudatlan, gyáva és lusta: képtelen a társadalmi problémák mélyéig hatolni, nincs mersze a nyílt elvi vitákhoz és kényelmességéből az olyan demagóg beszédeknek hisz, amelyek hízelegnek tartalmatlan egyéniségének. S mit tehetünk? Azt hiszem, kár emésztelnünk magunkat, mert habár az ilyen talajtanlan és elszigetelt egyének sorsa kétségtelenül sajnálatra méltó, minket elsősorban a nagy alkotó közösség boldogulása érdekel.

F. NAGY ISTVÁN

Az erőket összefogva

Az első nemzetközi szocialista kongresszus 100. évfordulója

Száz esztendővel ezelőtt, 1866. szeptember 3-ánült össze a svájci hegyek között, Genf városában a Nemzetközi Munkásszövetség, az Internacionálé első kongresszusa. Az I. Internacionálé 1864-ben alakult meg azzal a céllal, hogy szervezettel összefogja az erősödő szocialista mozgalom különböző csoportjait és irányzatait. A múlt század ötvenes-hatvanas éveiben ugyanis sorra létesültek a gyárak, fejlődött a bányászat, a vasútvonalak hálózata mindinkább befutott a kontinenst. A tőkés fejlődés azonban egyben létrehozta azt a társadalmi osztályt, a proletariátust, amelynek történelmi hivatása éppen a kapitalista kizsákmányolás elleni küzdelem volt. A munkásszövetség ügyének képviselőit már a század első felében foglalkoztatták azok a célkitűzések és módszerek, amelyek elérhetővé teszik egy „igazságos” társadalmi rendszert megvalósítását. Több irányzat is magáévá tette a tőkés tulajdon megszüntetésének, kisajátításának követelését. Ezekből a különböző irányzatokból magasodott ki az 1848-as európai forradalmak előestéjén Marx és Engels elmélete: a tudományos szocializmus.

A történelmi fejlődés tapasztalata, az osztályellentétek mélyülése mind több és több munkást ébresztett öntudatra; mind több proletár vallotta magát a kapitalizmus ellenségének. A Nemzetközi Munkásszövetség tagjai különböző nemzetiségűek voltak, a kapitalizmus elleni küzdelemről különféleképpen vélekedtek, egyet értettek azonban a munkásszövetség feladatának nagy részében. Marx és Engels ezért álltak a Nemzetközi Munkásszövetség megalakításáért vívott küzdelem élére, mert életbevágóan fontosnak tartották a szocializmus nemzetközi erőinek tömörítését. Tudatában voltak annak is, hogy a tudományos szocializmus az Internacionáléban mindinkább megerősíti majd befolyását; mind több munkás fog rábrenni arra, hogy a tőkés kizsákmányolás elleni nemzetközi forradalmi küzdelem eszméi világíthatják csak meg a munkásszövetség végleges felszabadulásához vezető utat.

A marxizmus érvényre juttatásáért azonban az Internacionálén belül is meg kellett küzdeni. Éppen ennek a küzdelemnek volt jelentős állomása a genfi kongresszus. Az Ang-

liából, Németországból, Franciaországból, Svájc-ból megjelent, több mint hatvan küldött véleménye megoszlott szervezeti és elméleti-politikai kérdésekben egyaránt. A kongresszus — hosszú vita után — végül is a demokratikus centralizmus alapelvein felépülő, éppen ezért úttörő jellegű, Marx által fogalmazott szervezeti szabályzatot fogadta el; azt a történelmi dokumentumot, amely félreérthetetlenül kimondotta, hogy a munkásság felszabadulása csak magánaka munkásszövetségnek a műve lehet. A Szabályzat meghirdetése egyben mindenfajta, a szervezetség jelentőségét elvető anarchista nézet és a munkásmozgalom feladatait leszűkítő felfogó, szektás vélemény elutasítását is jelentette.

A kongresszuson résztvevő marxisták következetesen fel léptek a proudhonista nézetek ellen. Proudhon a francia munkásmozgalom alakja volt. Híveivel együtt kárhoztatta a kizsákmányolást, azonban nem találta rá az elene vívandó küzdelem helyes útjára. A proudhonisták így nem ismerték fel azt sem, hogy kapitalista viszonyok között a sztrájkok a munkásság helyzetének megjavításáért folyó harc hatékony eszközei. A kongresszus azzal, hogy — a proudhonisták véleményét elutasítva — állást foglalt a sztrájkmozgalmak mellett, nagy szolgálatokat tett a további fejlődés ügyének. A küldöttek zöme a munkásság gazdasági küzdelmével foglalkozva — ugyancsak a proudhonistákkal szemben — kiemelte a szakszervezetek jelentőségét. Hangsúlyozta, hogy a szakmai egyleteknek küzdeniük kell a munkásság helyzetének megjavításáért, kizsákmányolás mérsékléséért és egyben részt kell

vállalniuk a proletariátus teljes felszabadítását célzó küzdelemben. Hasonló jelentőségű volt az a határozat is, amely — egyes küldöttek aggályoskodása ellenére — hitet tett a törvénytelen biztosított 8 órás napi munkaidő követelése mellett. A munkások mindennapi életviszonyaival foglalkozva a tanácskozások részvevői a termelésbe mindinkább bevont nők és gyermekek munkafeltételeinek megjavítását szorgalmazták. A kongresszus kiemelte a munkásszervezetek jelentőségét is.

Nem hiányoztak a kifejezetten politikai jellegű határozatok sem. A küldöttek magukévá tették a Marx által írt Alapító Üzenet legfontosabb megállapítását: a munkásszövetségnek ahhoz, hogy felszabaduljon mindenfajta kizsákmányolás alól, meg kell a politikai hatalmat hódítania. A kongresszus a továbbiakban azt kívánta, hogy az uralkodó osztályok népelnyomó hadseregeit a nép felfegyverzésével helyettesítsék. A megjelentek állást foglaltak a materialista világnézet mellett, ugyanakkor azonban hangoztatták a még idealista, vallásos eszmék hatása alatt levő munkások szervezésének fontosságát is.

Az 1866-os kongresszus elvi vitában létrejött alapvető határozataival joggal nevezhetők történelmi jelentőségűeknek. A nemzetközi munkásmozgalom Genfben összegyűlt első harcosai olyan követeléseket írtak zászlajukra, amelyekért a munkásszövetség hosszú évtizedeken át küzdött és sok helyütt még küzd ma is. Ugyanakkor ezek a követelések a szocializmus országaiban, s így hazánkban is rendre megvalósultak.

ERÉNYI TIBOR

A román katonai művészegyüttes hazánkban

Szegeden is bemutatják műsorukat

Többhetes magyarországi vendég szereplésre tegnap délután Debrecenbe érkezett a Román Néphadsereg Központi Művészegyüttese. A román katonaművészek debreceni, nyíregyházi, karcagi és szolnoki vendég szereplés után szeptember 8-án mutatkoznak be Szegeden, a Nemzeti Színházban. A Munka Erdemrenddel kitüntetett együttes közel két évtizedes sikereiben gazdag múltra tekint vissza. 1947-ben alakult, s a 180 tagú — férfikórusból, balettkarból, szimfonikus és népi zenekarból, énekes és hangszeres szolistas csoportjából álló — társulat fennállása óta mintegy

4 és fél millió néző előtt több mint 2 ezer 850 előadást tartott. Műsorukban 500 legkülönbözőbb műfajú zenés darab szerepel: zömmel népi ihletű dalok, katonadalok, klasszikus és modern szerzők alkotásai. A balettagyüttes repertoárja országuk vidékeinek folklór szituációit elemi, a katonai élettel kapcsolatos táncokat, más népek művészetét gyűjti egybe. A román katonaművészek Magyarországon kívül idáig Bulgáriában, Csehszlovákiában, Kínában, a Német Demokratikus Köztársaságban, Jugoszláviában, Mongóliában és a Szovjetunióban mutatják már be tudásukat.

Az idén először:

Őszi ifjúsági építőtáborok a középiskolásoknak

Szeptember elején — az idén első ízben — a kutasi és a balatonboglári, majd hét további állami gazdaságban

újra megnyitják kapuit a KISZ-ifjúsági építő táborai.

Több mint ötezer középiskolást látnak vendégül, akik előreláthatólag október végén az őszi betakarítási munkában, az almaszedésben és a szőlőszüretben segítenek majd. A fiatalokat általában

állandó jellegű épületekben helyezik el. A 14—18 évesek csoportjai tíznaponként váltják egymást. Nyolc órát dolgoznak a földeken, s

teljesítményük arányában rendszer munkabért kapnak. A középiskolások őszi építőtáborozását kísérletképpen rendezik meg az idén, s ha tapasztalatok kedvezőek lesznek, jövőre szélesebb körben szervezik meg az akciót. (MTI)

Befejező szakasz

Budapesten a Körút és Rákóczi út sarkán épülő aluljáró beton födém szerkezete csaknem teljesen elkészült, tető alá került a nagycsarnok. Ezzel egyidejűleg megkezdtek a belső szereléseket. Már a helyszínrre érkeztek a Szovjetunióból és Bulgáriából az első burkoló fehér márványlapok. Gyors ütemben készül az aluljárót a Földalatti Vasút állomásával összekötő csarnok oszlopsorának kialakítása. A tervek szerint ebben a hónapban már ismét eredeti helyén közlekedik majd a villamos.

#

A képen: Az aluljáró építkezésének jelenlegi helyzete madártávlatból.

